Riigikontrolli arvamus Tartu Maakohtu, Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Halduskohtu 2003. aasta raamatupidamise aastaaruannete ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

KONTROLLIARUANNE

nr 2-5/04/89
10.08.2004

Riigikontrolli arvamus Tartu Maakohtu, Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Halduskohtu 2003. aasta raamatupidamise aastaaruannete ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Tallinn
2004

Sisukord

SISSEJUHATUS **3**

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD **4**

2. ARVAMUS TARTU KOHTUTE 2003. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNETE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANNETE KOHTA **7**

LISA **13**

TARTU RINGKONNAKOHTU HALDUSDIREKTORI VASTUS **15**

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris detsembris 2003 (vaheaudit) ja juunis-juulis 2004. aastal oma tööplaani alusel Tartu Maakohtu, Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Halduskohtu (edaspidi Tartu kohtud) 31.12.2003. a lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruandeid ja riigieelarve täitmise aruandeid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 16.12.2003. a määrusest nr 106 "2003. a. majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

Audit tugineb raamatupidamise andmetele seisuga 31.12.2003. a. Auditi põhieesmärgiks oli hinnata Tartu kohtute raamatupidamise vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ning muudele aastaaruandeid ja eelarve täitmise aruandeid mõjutavatele õigusaktidele.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Jüri Kurss, töörühmas osalesid audiitorid Lembi Kull (vaheaudit) ja Mare Kabrits.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

1.2. Auditi eesmärk ja ulatus

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesanded[3], on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Tartu kohtute 2003. aasta raamatupidamise aastaaruannete ning riigieelarve täitmise aruannete ning tehingute seaduslikkuse kohta, tuginedes järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud raamatupidamise aastaaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad ja kohustused eksisteerivad antud kuupäeval;
- kas varad ja kohustused kuuluvad Tartu kohtutele antud kuupäeval;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega.

Finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et aastaaruanded ega riigieelarve täitmise aruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruannetes ja eelarve täitmise aruannetes esitatud näitajad, samuti analüüsisime aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtteid ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi ning tehingute õiguspärasuse kontrolli. Leiame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks Tartu kohtute raamatupidamise aastaaruannete ja majandustehingute seaduslikkuse kohta.

---

[1] Riigieelarve seadus, § 47 lg 2, (aruandeperioodil kehtinud redaktsioon)
[2] Riigikontrolli seadus, § 7
[3] Riigikontrolli seadus, § 6 lg 2
[4] *International Organisation of Supreme Audit Institutions* – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruannete koostamise ning neis sisalduva info õigsuse eest vastutasid auditeeritud perioodil justiitsministrid Märt Rask (kuni 10.04.2003. a) ja Ken-Marti Vaher (alates 10.04.2003. a) ning Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektor Tõnis Piir. Justiitsminister võib otsustada, et mitmel justiitsasutusel on üks haldusdirektor.[5] Justiitsministri 04.09 2002. a käskkirjaga nr 401 otsustati, et Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektor täidab ka Tartu Maakohtu ja Tartu Halduskohtu haldusdirektori ülesandeid.

Minister

- valvab ministeeriumi struktuuriüksuste ja ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise järele ning teostab teenistusjärelevalvet ministeeriumi ametnike otsuste seaduslikkuse ja otstarbekuse üle;[6]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise eest ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes;[7]
- vastutab riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldab seda kooskõlas riigivaraseadusega;[8]
- otsustab eelarvevahendite kasutamise üle ning valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ning muu välisabi sihipärase kasutamise järele;[9]
- kinnitab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarved, lähtudes riigieelarvest ning kontrollib nende täitmist, tehes vajadusel ettekirjutusi eelarvevahendite kasutamiseks;[10]
- kinnitab koos raamatupidamise eest vastutava isikuga oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[11]

Haldusdirektor[12]

- korraldab kohtuasutuste asjaajamist;
- korraldab kohtuasutuste vara kasutamist;
- valmistab kooskõlastatult kohtute esimeestega ette kohtuasutuse eelarve eelnõu ja esitab selle justiitsministrile;
- käsutab kohtuasutuste eelarvevahendeid;
- vastutab kohtuasutuste raamatupidamise korralduse eest;
- nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuteenistujad;
- täidab muid kohtute kodukorraga määratud ülesandeid.

---

[5] Kohtute seadus, § 125. Haldusdirektor, p (4)
[6] Vabariigi Valitsuse seadus, §-d 49 ja 95
[7] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49
[8] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49
[9] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49
[10] Vabariigi Valitsuse seadus, § 49
[11] Rahandusministri 16.12.2003. a määrus nr 106, § 25 lg 2
[12] Kohtute seadus, § 125

Tartu kohtute 2003. aasta raamatupidamise aastaaruannete õigsust on oma allkirjaga kinnitanud Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektor Tõnis Piir.

1.5. Lühiülevaade auditeeritavatest

Tartu Halduskohus (TH) on esimese astme kohus, kus lahendatakse avalik-õiguslikke vaidlusi ja muid seadusega halduskohtu pädevusse antud küsimusi ning otsustatakse seadusega sätestatud juhtudel haldustoiminguks loa andmine ning täidetakse muid seaduses sätestatud ülesandeid.

Tartu Maakohus (TM) on esimese astme kohus, mis arutab tsiviil-, kriminaal- ja väärteoasju. Maakohus teeb ka muid toiminguid, mis on seadusega antud nende pädevusse. Maakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab haldusdirektor, välja arvatud õigusemõistmise funktsiooni teostamisega seotud osas. Selles osas kinnitab struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kohtu esimees. Maakohtu struktuuris on:

- kinnistusosakond, kus peetakse kinnistusraamatut ja abieluvararegistrit;
- registriosakond, kus peetakse äriregistrit, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrit, kommertspandiregistrit ning laevakinnistusraamatut;
- kriminaalhooldusosakond, kes valvab kriminaalhooldusaluste käitumise ja neile kohtu pandud kohustuste täitmise järele ning täidab muid seaduses sätestatud ülesandeid.

Tartu Ringkonnakohus (TR) on teise astme kohus, kus vaadatakse apellatsiooni korras läbi esimese astme kohtu lahendeid. Ringkonnakohus tegutseb põhiseaduse ning muude seaduste ja õigusaktide ning Ringkonnakohtu reglemendi alusel. Ringkonnakohus moodustatakse arutatavate asjade liikide järgi kolleegiumid, mille liikmete arvu ja nendesse kuuluvad kohtunikud, samuti kolleegiumide esimehed määrab Riigikohtu üldkogu ringkonnakohtu esimehe ettepanekul.

Tartu kohtud asuvad ühes hoones aadressil Kalevi 1 (nn Tartu kohtumaja). Tartu Maakohtu kriminaalhooldusosakonnal on Alatskivil renditud ruumis vastuvõtupunkt, samuti on osakonnal Elva talitus (st kolm inimest, kes kohapeal töötavad) mille ruumid on samuti renditud.

Kolme Tartu kohut – Tartu Maakohut, Tartu Halduskohut ja Tartu Ringkonnakohut – haldab Tartu Ringkonnakohtu haldusosakond. Haldusosakonna koosseisus on ka finantstalituse juhataja ja neli raamatupidajat, kes teostavad kolme kohtu raamatupidamise arvestust. Haldusdirektor on kolmes kohtus üks isik (vaata ka p 1.4).

Tartu Ringkonnakohtu aruannetes on kajastatud kõik hoone ja territooriumi haldamisega seotud (üld)kulud, sest nende eelarvesse on selleks otstarbeks ka summad eraldatud. Alates 2004.aastast jagatakse nimetatud kulud Kalevi 1 asuvas hoones asuvatele Justiitsministeeriumi haldusala asutustele proportsionaalselt kasutatava üldpinnaga.[13]

[13] Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektori 23.04.2004. a käskkiri nr 17

2. Arvamus Tartu kohtute 2003. aasta raamatupidamise aastaaruannete ja riigieelarve täitmise aruannete kohta

2.1. Märkused

2.1.1. Riigilõivuga maksustatavate toimingute kajastamine ja kontroll

Tulenevalt riigilõivuseadusest[14] maksustatakse riigilõivuga mitmeid Tartu kohtute teostatavaid toiminguid. Kuna kohtud on riigilõivuga maksustatud toimingute teostajaks, käsitletakse neid riigilõivuseaduse mõistes riigilõivu võtjana. Põhilised riigilõivud laekuvad kohtuasjade toimingutelt (MK, HK, RK), äriregistri toimingutelt (MK), kinnistusraamatu ja laevakinnistusraamatu toimingutelt (MK), abieluvararegistri toimingutelt (MK), kommertspandi toimingutelt (MK), mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri toimingutelt (MK) ja ametlike teadete avaldamise eest (MK, HK, RK).

Toimingute eest võetavad tasud laekuvad põhiosas Maksu- ja Tolliameti pangakontole, kus neid eristatakse viitenumbrite järgi, mis viitavad konkreetsele tulu saajale. Kuni 100 krooni suuruseid riigilõive võtavad kohtud vastu sularahas. (Samuti laekuvad kohtutele haldusõigusrikkumise trahvid ning karistusseadustiku järgi määratavad trahvid ning sundrahad).

Tartu kohtute tulemiaruannetes on kajastatud kassapõhiselt ainult see osa riigilõivudest, mis on neile sularahas makstud või kantud nende eelarvevälisele arvelduskontole, kokku summas 912 869 krooni (millest 97% on laekunud Tartu Maakohtule). 2003. aastal Maksu- ja Tolliametile laekunud summasid (mis on hinnanguliselt[15] kuni 20 korda suuremad nende kohtute tulemiaruannetes näidatust) on arvestatud Maksu- ja Tolliameti aruannetes.

Oleme seisukohal, et asutused, kes osutavad riigilõivuga maksustatavaid teenuseid, vastutavad riigilõivu laekumise eest ning peaksid lõivudega seotud kohustuste ja tulude üle arvestust pidama. Antud juhul ei ole täidetud raamatupidamise seadust, mille kohaselt on raamatupidamiskohustuslane kohustatud kõik oma majandustehingud dokumenteerima ning kirjendama kronoloogilistes ja süstemaatilistes raamatupidamisregistrites nende toimumise momendil või, kui see ei ole võimalik, siis vahetult pärast seda[16]. Samasugust seisukohta on väljendatud ka Justiitsministeeriumi ringkirjas valitsemisala asutustele[17]. Alates 2004. aastast on need tehingud raamatupidamises kajastatud Maksu- ja Tolliameti igakuise väljavõtte alusel. Vaatamata Tartu kohtute selgitustele jääb Riigikontroll oma seisukoha juurde ja leiab, et 2003. aastal kehtinud riigilõivude kajastamise kord ei vastanud raamatupidamise hea tava kohasele majandusüksuse printsiibile.

2.1.2. Korterite kasutusse andmise seaduslikkus

Seisuga 31.12.2003. a on Tartu kohtute bilanssides kokku 13 korterit soetusmaksumusega kokku 1 929 925 krooni, sh:

- Tartu Maakohtus 7 korterit soetusmaksumusega 944 207 krooni;
- Tartu Ringkonnakohtus 4 korterit soetusmaksumusega 791 718 krooni;
- Tartu Halduskohtus 2 korterit soetusmaksumusega 194 000 krooni, sealjuures üürib Tartu Halduskohtu kohtunik R. Koik Tartu Maakohtult neljatoalist korterit Tartus ning Tartu Halduskohtult kolmetoalist korterit Võrus.

---

[14] Riigilõivuseadus, § 13 lg 2 p 12 (aruandeperioodil kehtinud redaktsioon)
[15] Hinnangu aluseks on 2004. aasta esimese poole tegelikud andmed
[16] Raamatupidamise seadus, § 7 lg 1 (aruandeperioodil kehtinud redaktsioon)
[17] Valitsemisala asutuste raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korrastamisest. Justiitsministeeriumi kiri 25.09.2003. a nr 1-2-33/11807, p 1

Eluruumi üürilepingud on sõlmitud kohtunikega ja ühe kohtunikukandidaadiga. Lepingud üürnikega on sõlmitud perioodil 7. märts 1995 kuni 9. november 1999. Lepingu punktide 3 või 4 kohaselt määrab üüri suuruse üürileandja. Tegelikult tasub üürnik vaid kommunaalkulud elamut haldavale organisatsioonile. Korterite omanikud – Tartu Maakohus, Tartu Ringkonnakohus ja Tartu Halduskohus – ei esita üürnikele üüriarveid. Juhime aga tähelepanu, et igasugune kaup, teenus, loonustasu või rahaliselt hinnatav soodustus või kingitus, mida antakse isikule seoses töö- või teenistussuhtega, on tulumaksuseaduse mõistes erisoodustus. Seejuures loetakse erisoodustuseks ka asja, väärtpaberi, varalise õiguse või teenuse tasuta üleandmist, müüki või vahetust turuhinnast madalama hinnaga. Erisoodustuste puhul tuleb lähtuda "Erisoodustuste hinna määramise korrast" ning arvestada erisoodustusmaksu vara rendile andmise turuhinnalt või rendile andmise turuhinna ja soodushinna vahelt. Tartu kohtud korterite tasuta üürimist erisoodustusena maksustanud ei ole.

Leiame, et korterite kasutamise eest tasu mittenõudmine ei ole kooskõlas riigivaraseadusega, jättes tehingutes riigivaraga suurendamata kasu, mida riik võiks saada.[18] Lisaks on tasumata korterite üürimisest tulenevad erisoodustusmaksud.

Riigikontrolli arvates tuleks mittevajalikud korterid võõrandada riigivaraseaduses sätestatud korras.

2.2. Riigikontrolli arvamus

- **Arvestades auditi ulatust ning välja arvatud punktis 2.1.1 kirjeldatud märkuse võimalik mõju, on Riigikontroll arvamusel, et Tartu kohtute 2003. aasta raamatupidamise aastaaruanded, mis näitavad 2003. aasta bilansimahuks Tartu Maakohtus 5 881 918 krooni, Tartu Halduskohtus 355 891 krooni ja Tartu Ringkonnakohtus1 38 377 411 krooni ja 2003. aasta tulemiks vastavalt 919 047 krooni, –127 993 krooni ja 5 340 874 krooni, on olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 16.12.2003. a määrusega nr 106 " 2003. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**

- **Arvestades auditi ulatust ning välja arvatud punktis 2.1.2 kirjeldatud märkuse võimalik mõju, on Riigikontroll arvamusel, et Tartu Maakohtu, Tartu Halduskohtu ja Tartu Ringkonnakohtu 2003. aasta majandustehingud on olulises osas kooskõlas õigusaktidega.[19]**

2.3. Muud tähelepanekud arvestuse korralduse ja tehingute seaduslikkuse kohta

Arvestuse korralduse tase Tartu kohtutes on üldiselt heal tasemel. Seosed algdokumentide ja aruannete vahel ning üksikute raamatupidamisprogrammide ja -registrite vahel on jälgitavad. Raamatupidamises kasutatavad protseduurid annavad piisavat analüütilist infot valdkondade kohta, mida auditeerisime. Järgnevalt on toodud raamatupidamisarvestust ja majandustehingute seaduslikkust puudutavad tähelepanekud, mis summade ebaolulisuse tõttu ei mõjuta meie arvamust raamatupidamise aastaaruannete õigsuse ega majandustehingute seaduslikkuse kohta.

Majandustehingute seaduslikkus

2.3.1. Tehingud Toidutorn AS-iga

Toidutorn AS teostab Tartu kohtumajas aadressil Kalevi tn 1 toitlustamisteenust nii kohtute ametnikele kui ka linnakodanikele. Toidutorn AS-iga on sõlmitud 30. aprillil 2003. aastal äriruumi üürileping. Üürnik kohustub maksma üürileandjale äriruumide kasutamise eest üüri 4770 krooni kuus.

Tartu Ringkonnakohus soetas riigieelarve vahenditest kohtumajas asuva äriühingu Toidutorn AS kohvikule mööblit, sisustust ja seadmeid soetusmaksumuses 199 656 krooni väärtuses. Üldsummast

[18] Riigivaraseadus, § 7 lg 3
[19] Nimekiri õigusaktide kohta, millele vastavust auditi valimiga hõlmatud tehingute puhul kontrolliti, on esitatud eelnõu lisas.

soetati materiaalset põhivara summas 126 614 krooni. Inventari maksumuses 73 042 krooni kanti ringkonnakohtu aruandeperioodi kuludesse ning lülitati bilansijärgsesse vara nimistusse.

Äriruumi üürilepingu punkt 4.3.3. kohustab üürnikku hankima ja paigaldama oma tegevuseks vajalikud seadmed ja inventari. Renti seadmete, mööbli ja inventari kasutamise eest ei maksta.

Oleme seisukohal, et antud juhul ei ole toimitud heaperemehelikult ega ole kinni peetud riigivara-seaduses sätestatud põhimõttest vältida kahju ja suurendada kasu, mida riik võib tehingutest riigi-varaga saada.

2.3.2. Riigihanked

Tartu kohtute kulutuste struktuur ja mahud ei eelda paljude riigihangete korraldamist. Korraldatud olid riigihanked Tartu kohtumaja koristusteenuse ja arhiivide hoidlate-riiulite soetamiseks. Aruande-perioodil leidsime ühe juhu, kui kaupade ja teenuste ostmisel ei oldud kinni peetud riigihangete seaduses kehtestatud piirmääradest, mille kohaselt on vajalik korraldada riigihange, kui hanke eeldatav maksumus on aasta arvestuses koos käibemaksuga asja ostmise või teenuse tellimise korral 100 000 krooni ja üle selle:

- Selko Security AS-ilt on soetatud Tartu kohtumaja tarbeks videovalvesüsteem, mis koosneb mitmesugustest seadmetest (kaamerad, multiplekser, digitaalne salvesti jms), mille eest on kolme arvega tasutud kokku 143 851 krooni. Meie hinnangul oleks sellise videovalvesüsteemi soetamist ühelt hankijalt tulnud käsitleda ühe hankena.

- 2002. aastal oli sõlmitud valveteenuste riigihange Falck Lõuna-Eesti AS-iga summas 195 000, kuid 2003. aastal on valveteenuseid ostetud kokku 273 352 krooni eest, sealjuures Falck Lõuna-Eesti AS-ilt 203 666 krooni eest, Securitas Eesti AS-ilt 53 874 krooni eest ning Selko Security AS-ilt 15 812 krooni eest.

2.3.3. Ametipalkade määramine

Pistelise kontrollimise tulemusena leidsime, et ametipalkade määramine Tartu Ringkonnakohtus ei olnud mitmel juhul vastavuses riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusega .[20] Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektori 29.01.2003. a käskkirjas nr 12-rk olid järgmised vead ametipalkade kehtestamisel:

- kantselei juhataja palgaastmeks oli 28, seadusele vastavalt oleks pidanud olema vahemikus 23–27;

- vanemkordniku palgaastmeks oli 20, seaduses puudub vanemkordniku ametinimetus, kordniku palgaaste oleks pidanud olema vahemikus 12–18;

- personalijuhi palgaastmeks oli kinnitatud 28, seaduse järgi tulnuks kasutada vanemametniku palgaastet vahemikus 23–27.

Arvestuse korraldus

2.3.4. Kohtute raamatupidamise sise-eeskirjad

Kohtute raamatupidamise sise-eeskirjad vajavad täpsustamist ja päevakohastamist. Raamatupidamise sise-eeskirjad ei vastanud kõigile raamatupidamise seadusest ja asjakohastest rahandusministri määrustest tulenevatele nõuetele. Samuti ei vastanud eeskirjad alati kohtute tegevust reguleerivatele

[20] Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, § 6 “Ametinimetused”, § 7 “Riigiteenistuse abiteenistuskohtade nimetused”, § 8 “Ametinimetuste täiendamine ja täpsustamine”, § 10 “Ametnike palgaastmed”, § 11 “Abiteenistujate palgaastmed”. Vastu võetud 7.02.1996. a seadusega.

õigusaktidele ja kirjeldanud piisavalt tegevuse spetsiifikat. Tuvastasime järgmisi puudusi Tartu Maakohtus (MK), Tartu Halduskohus (HK) ja Tartu Ringkonnakohus (RK):

- kontoplaani ei ole korrigeeritud rahandusministri 07.11.2002. a määrusele nr 126 ja 13.02.2003. a määrusele nr 23 vastavalt, kasutatakse varasemaid rahandusministri määruseid (MK, HK, RK);
- palgaarvestuse kirjeldus ei sisaldanud infot kõigi sisendite (käskkirjad jt) ja väljundite (pearaamatus kande tegemise aluseks oleva dokumentatsiooni) kohta (RK, MK, HK);
- kasutatava raamatupidamisprogrammi kohta olid fikseerimata kasutusel olevad moodulid, paranduste tegemise võimalused, registrite sulgemine ja kasutusõigused (RK, MK, HK);
- puudus inventuuride käigus selgunud puudu- ja ülejääkide raamatupidamises arvelevõtmise ning inventeerimistulemuste kinnitamise kord (MK);
- puudus arvelduste ja deposiitide inventeerimise kord (RK, MK);
- fikseerimata olid materiaalsele põhivarale tehtud parenduste ja täienduste arvelevõtmise alused (RK, MK, HK);
- fikseerimata oli immateriaalse põhivara määratlus ja kulumine (RK, MK, HK);
- ei ole reguleeritud kulumi arvestust põhivara bilansist väljakandmisel (RK, MK, HK);
- fikseerimata oli tasuta üle antud (RK) ja saadud varade kajastamise põhimõtted (HK);
- kirjeldamata on bilansiväliste kirjete arvestus (HK);
- avamata on Justiitsministeeriumi ja kohtute omavaheliste tehingute arvestuse ja dokumenteerimise eripärad (MK, RK, HK);
- määramata on isikud, kellel on I ja II allkirja õigus eelarvekulude ja omatulude dokumentidele allakirjutamisel (MK).

2.3.5. Deposiitide arvestus

Kohtutele on avatud eelarvevälised pangakontod, kuhu laekuvad summad, mis kujutavad endast raamatupidamisarvestuse tähenduses pikaajalisi kohustusi kolmandate isikute vastu (kohustused kautsjonite, täitetoimingute ja kohtukulude osas). Tartu Maakohtu bilansis oli aruandeperioodi lõpu seisuga kajastatud deposiite sissemaksjate lõikes kogusummas 3 266 609 krooni, kuid seda ei olnud veel täielikult inventeeritud vastavalt justiitsministeeriumi kirjas väljendatud nõudmistele[21] (summa õigsuse kohta me märkust ei tee). 2003. aastal alustati ja 2004. aastal on jätkatud deposiitide inventeerimist. On koostatud register, kus on näidatud kohtuasja number, kohtunik, deposiidi sissemaksja ja tema isikukood või registrinumber (juriidilise isiku puhul), selgitus ja summa. Auditi ajaks olid valdava osa deposiitide kohta need andmed olemas.

2.3.6. Puhkusereservi kajastamine

Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Maakohtu väljamaksmata puhkusetasude kohustus on bilansis kajastatud kohustuste ja nõuete saldeeritud näitajana. Puhkusetasude kohustusest on maha arvatud ametnikele ettemakstud puhkusetasu vastavalt 14 833 ja 4912 krooni. Vastavalt konservatiivsuse

[21] Valitsemisala asutuste raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korrastamisest. Justiitsministeeriumi 25.09.2003. a kiri nr 1-2-33/11807, p 8 "Kohtute deposiidid"

printsiibile[22] tuleb saada olev puhkusetasu kajastada bilansis täies ulatuses, sest see kujutab endast kohustust, mis kuulub tulevikus väljamaksmisele sõltumata ette puhatud päevadest.

Puhkusetasu reserv on isikuline arvestuslik näitaja, millest ametnikele ettemakstud puhkusetasu mahaarvamine on vastuolus hea raamatupidamistavaga ja sellele on tähelepanu juhitud ka Justiitsministeerium oma vastavasisulises kirjas[23].

2.3.7. Kohtutäituritele tehtud ettemaksed

1. märtsist 2001. aastast alates asendasid seni riigiametnikena töötanud kohtutäitureid vabakutselised kohtutäiturid. Järelevalvet kohtutäituri ametitegevuse üle teostavad kohtutäituri tööpiirkonna maa- või linnakohtu esimees ja Justiitsministeeriumi kohtute osakonna tsiviiltäite talitus[24].

Tartu Maakohtul on bilansis muude ettemaksetena kajastatud kohtutäituritele enne täitemenetluse algatamist üle kantud ettemaksed summas 58 685 krooni. Väljasaadetud saldoteadetele on vastanud vaid neli kohtutäiturit 14-st. Aktsepteeritud saldo on 32 686 krooni, mis moodustas vaid 56% ettemaksetest. Seetõttu puudub kohtul täielik kindlus kajastatud ettemaksete õigsuses.

2.3.8. Bilansivälise vara kajastamine

Tartu Halduskohtu bilansivälise vara hulka on arvatud varad, mille soetusmaksumus ületab kohtu raamatupidamise sise-eeskirjades sätestatud piiri 10 000 krooni. Kokku on kahe eseme soetusväärtus 28 509 krooni, sh printer Minolta soetusväärtusega 16 569 krooni ja nõupidamislaud soetusväärtusega 11 940 krooni.

[22] Raamatupidamise seadus, § 16 lg 8
[23] Valitsemisala asutuste raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korrastamisest. Justiitsministeeriumi 25.09.2003. a kiri nr 1-2-33/11807, p 12
[24] Kohtutäituri ametitegevuse ja selle üle järelevalve teostamise kord – vastu võetud justiitsministri 27.02.2001. a määrusega nr 24, § 28, § 29. Järelevalve objekt, p 3 (ametialase arve käive).

2.4. Ettepanekud

Riigikontroll teeb **justiitsministrile** ettepaneku tagada järgmiste soovituste elluviimine:

- pidada täielikku arvestust riigilõivude üle;
- anda hinnang ühele kohtunikule kahe korteri tasuta üürile andmise põhjendatuse ja riigile võimaliku kahju tekitamise kohta;
- rakendada abinõud riigile kahjulike üürilepingute lõpetamiseks ning müüa vara, mida kohtud ise oma põhiülesannete täitmiseks ei vaja;
- tasuda Maksu- ja Tolliametile oma töötajatele tasuta üürile antud korterite eest erisoodustusmaksud;
- sõlmida Toidutorn AS-iga täiendav leping seadmete, mööbli ja inventari rentimiseks Tartu Ringkonnakohtult;
- täiendada sisekontrollisüsteemi nii, et oleks tagatud riigihangete seaduse järgmine, näiteks otsustada riigihanke korraldamise vajadus juba eelarvestamise protsessis;
- kehtestada Tartu Ringkonnakohtus ametipalgad vastavalt riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusele.
- korrigeerida ja täiendada kohtute raamatupidamise sise-eeskirju ning organiseerida raamatupidamise arvestus vastavalt kehtestatud sise-eeskirjadele;
- pidada ministeeriumisisestele nõuetele vastavat arvestust deposiitide üle;
- korraldada puhkusereservi arvestus selliselt, et kohustusi ja ettemakstud puhkusetasu nõudeid ei saldeeritaks;
- järelevalve korras kontrollida arveldusi suuremaid ettemakseid omavate kohtutäituritega (näiteks 31.05.2004. a seisuga Anne Böckler 9499 kr, Jaanika Pajuste 5298 kr, Oksana Zolonkovskaja 7439 kr, Reet Rosenthal 4094 kr).

Käesoleva kontrolliaruande eelnõule on vastuskirja koostanud Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektor. Vastused on kooskõlastatud Justiitsministeeriumiga.[25]

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[25] Justiitsministeeriumi 20.07.2004. a kiri nr 1-2-33/8529

Lisa

Tartu Maakohtu, Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Halduskohtu seaduslikkust hinnates tugines Riigikontroll järgmistele aruandeperioodil kehtinud õigusaktide sätetele:

Riigieelarve seadus, §-d 8, 23–30, 47

Seadus "2003. aasta riigieelarve", § 2

Seadus "Riigi 2003. aasta lisaeelarve" § 2

Vabariigi Valitsuse seadus, §-d 49, 95

Riigikontrolli seadus, §-d 6-7

Riigivaraseadus, §-d 7, 11, 13, 16,18–20

Raamatupidamise seadus, §-d 1–16

Riigihangete seadus, §-d 2–4, 12

Avaliku teenistuse seadus, §-d 10, 37–46, 53

Puhkuseseadus, §-d 8, 9, 15, 23–26

Tulumaksuseadus, §-d 1, 3, 4, 13, 28, 40–43, 48

Sotsiaalmaksuseadus, §-d 2, 3, 7–9

Töötuskindlustuse seadus, §-d 15–18, 40–42

Kogumispensionide seadus, §-d 6–8, 10

Käibemaksuseadus, §-d 13, 17, 20, 27–29

Võlaõigusseadus, § 638

Riigilõivuseadus, §-d 1–7,13, 30, 87–88, 183

Kohtute seadus, § 125

Eesti Vabariigi kohtuniku staatuse seadus, § 36

Kohtutäituri seadus, § 24

Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, §-d 6–8, 10–11

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 285 "Riigivara kasutusse andmise kord"

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 283 "Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord"

Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 286 "Riigivara võõrandamise kord"

Vabariigi Valitsuse 07.04.1998. a määrus nr 75 "Riigivara eraõiguslikule isikule üleandmise kord"

Vabariigi Valitsuse 13.08.2002. a määrus nr 262 "Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusasjade menetlusest osavõtjatele kulude tasumise kord"

Vabariigi Valitsuse 07.01.2003. a määrus nr 1 "Riigiteenistujate töötasustamine 2003. aastal"

Vabariigi Valitsuse 23.08.2001. a määrus nr 278 "Puhkusetasu arvutamise kord"

Vabariigi Valitsuse 15.08.2001. a määrus nr 275 "Keskmise palga arvutamise kord"

Vabariigi Valitsuse 28.03.2001. a määrus nr 108 "Teenistuslähetuse kulude hüvitamise ja päevaraha maksmise tingimused, ulatus ja kord"

Vabariigi Valitsuse 04.02.2003. a korraldus nr 113-k "Valitsusasutuste ja valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste investeeringute kava objektiline jaotus 2003. aastal"

Rahandusministri 11.12.2003. a määrus nr 105 "Riigi raamatupidamise üldeeskiri"

Rahandusministri 16.12.2003. a määrus nr 106 “2003. a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine”

Rahandusministri 07.05.2003. a määrus nr 66 “Tulude riigieelarvesse kandmise kord”

Rahandusministri 13.02.2003. a määrus nr 23 “Rahandusministri 17. märtsi 1995. a määruse nr 46 “Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirja kinnitamine” muutmine ning rahandusministri 31. detsembri 1998. a määruse nr 121 ja 18. mai 2000. a määruse nr 44 kehtetuks tunnistamine”

Justiitsministri 16.02.2001. a määrus nr 16 “Kohtutäituri tasumäärad”

Justiitsministeeriumi 27.02.2001. a määrus nr 24 “Kohtutäituri ametitegevuse ja selle üle järelevalve teostamise kord” §-d 28-29

Justiitsministeeriumi 25.09.2003. a kiri nr 1-2-33/11807 “Valitsemisala asutuste raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korrastamisest”

Tartu Ringkonnakohtu haldusdirektori vastus

EESTI VABARIIK
TARTU RINGKONNAKOHUS
HALDUSOSAKOND

Pr Kaie Karniol
Riigikontroll
Finantsauditi osakond
Narva mnt 11 a
15013 Tallinn

Teie 07.07. 2004 nr 2-7.1-FA/04/990

Meie 20.07 2004 Nr 2-6-8/1107

Kommentaarid kontrollaruande eelnõu „Riigikontrolli arvamus Tartu Maakohtu, Tartu Ringkonnakohtu ja Tartu Halduskohtu 2003.aasta raamatupidamise aastaaruannete ja majandustehingute seaduslikkuse kohta"

Lugupeetud proua Karniol

Käesolevaga esitame Teile kommentaarid läbiviidud auditi kontrollaruande eelnõus tehtud märkuste, arvamuste ja ettepanekute osas.

Punktis 2.1.1. märkus riigilõivuga maksustavate toimingute kajastamise ja kontrolli kohta 2003 aastal ei ole põhjendatud.

Rahandusministri 13.02.2003 määruse nr.23 punktis 122 määratakse asutuse poolt **kogutavate** ning eelarvesse kandmisele kuuluvate tulude (maksud, maksed, riigilõivud ja muud kogutavad tulud) kirjendamise kord. 2003 aastal olid kohtu **kogutavateks tuludeks** summad, mis laekusid kohtu kassasse või arveldusarvetele. Teise asutuse (Maksuameti) arvelduskontodele kogutud tulude lülitamiseks kohtu 2003. aasta tulemiaruandesse puudus alus ning eeldatavasti on nimetatud laekumised kajastatud Maksu-ja Tolliameti 2003. aasta tulemiaruandes (vt riigikontrolli seisukoht kontrollaruande eelnõu punkti 2.1.1 lg 3: „ *2003.aasta Maksu-ja Tolliametile laekunud summasid on arvestatud Maksu-ja Tolliameti aruannetes*"). Seega on alust arvata, et Tolli-ja Maksuameti arveldusarvetele kogutud riigilõivude kajastamisel kohtu tulemiaruandes oleksid nimetatud tulud riigi seisukohalt kajastunud kahekordselt.

Kalevi 1
50050 TARTU
Telefon 500 641
Faks 500 642
Kodulehekülg www.tarturk.just.ee
E-post krista.tamm@just.ee
Reg.number 24043422

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 21.07.04 Reg.nr 2-7.1-FA/04/990-2

Riigilõivude kajastamisel 2003. aasta aruandluses oleme lähtunud ka vastavasisulistest juhenditest:

1. „2003. aasta abimaterjal" (Rahandusministeeriumi koduleheküljel) näidisülesande nr 5 näidiskonteeringud :

asutus kogub riigilõivu ja kannab selle riigieelarvesse (Maksuametisse)
I lõiv laekub asutuse arveldusarvele
D 1920/12199 K7276/12199
-lõiv kantakse riigieelarvesse
D7299/12199 K1920/12199
või
II lõiv laekub riigieelarvesse (riigikassa juures olev vastav konto)
D7299/12199 K2410
D2410 K7276/12199

2. Riigi pearaamatupidaja Juta Maar'i 15.jaanuari 2004 Justiitsministeeriumi valitsemisala koolitusmaterjalides „Aastaaruanne 2003. Üldeeskiri" selgitatakse aastaaruande koostamise põhimõtteid, seal hulgas märgitakse, et *lõivude , trahvide jt. kajastamine nagu **2002**.aastal.*

3.Vastavalt Rahandusministri määruse 05.12.2002 nr.143 „**2002**.a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" §-le 35 ja 40 kajastatakse laekunud lõivud kogutavate tuludena, mitte tegevustuludena.

2003. aasta tulemiaruanne vastab raamatupidamise seaduse § 21 lõikele 3, s.t. majandusaasta ja eelneva aasta näitajad on võrreldavad.
2003. aasta lõpuni oli kohus kohustatud kogutud tulud edasi kandma riigieelarvesse, alates 2004. aastast kajastatakse kohtute aruannetes kõik tulud, mida kohus kogub või teenib ja kõik kulud, mida kohus kulutab.

Riigi raamatupidamise üldeeskirjast tulenevat arvestuspõhimõtete muutust alates 1.jaanuarist 2004 riigilõivude kajastamisel on Tartu kohtute raamatupidamisarvestuse korraldamisel arvestatud.
2004. aastal kajastatakse Maksu-ja Tolliameti arveldusarvetele laekunud riigilõive Tartu kohtute lõivutulu laekumisena mitterahalise siirdena vastavalt Riigi raamatupidamise üldeeskirja §-le 21 vaatamata sellele (lähtudes sisu ülimuslikkuse printsiibist), et Maksu-ja Tolliametist saadavad päringud ei vasta algdokumentidele kehtestatud nõuetele.

2.1.2. märkus on osaliselt põhjendatud.

Siiani on Tartu kohtud lähtunud elamispinna kasutajatega sõlmitud „Tööandja eluruumi üürilepingu punktidest, kus on ette nähtud, et üürnik tasub ise korteriga seotud kulutused ning üüriarveid esitavad haldavad ettevõtted otse üürnikule. Justiitsministeeriumis tegeldakse tööandja eluruumide võõrandamisega. Haldusdirektorid on vastavasisulised juhised saanud 13.07.2004.a.
Olukord, kus üks kohtunik omab korterit Võrus ja Tartus on ajutine ja on seotud tema tööleasumisega Tartusse. Tartus vabanes üks korteritest mida kohtunik ka soovis kasutada. Paraku perekonna ümberkolimine võtab mõningase aja (laste kool, abikaasa töökoht). Pärast ümberkolimist tuleb Võrus asuv korter koheselt vabastada.

2.3.1. tähelepanek on põhjendatud.

Toitlustusteenuse osutaja leidmiseks korraldati konkurss, kuhu laekus kaks sooviavaldust. Kumbki osaleja ei olnud huvitatud söögisaali sisustamisest ega inventari rentimisest. See oli seotud söögikoha asukoha vähese atraktiivsusega. Vastavalt Riigikontrolli ettepanekule alustame mööbli ja seadmete rentimiseks läbirääkimisi AS Toidutorniga.

2.3.2. tähelepanek ei ole põhjendatud.

Valveteenusele oli 2002 aastal korraldatud riigihange, mille võitis Falk Lõuna-Eesti. AS Securitas Eesti AS ja Selko Security AS olid hoone ehitaja poolt valitud valvesüsteemide paigaldajad ja hooldajad kuni garantiiaja lõpuni. Garantiiaeg lõppes 2004 aasta juunis.
II lõigus märgitud seadmed on soetatud erinevatel aegadel vastavalt seadmete rikki minemisega. Seadmete paremaks ühildumiseks oleme pidanud õigeks soetada ühetüübilisi ja ka hinnalt odavamaid seadmeid.

2.3.3. tähelepanek on osaliselt põhjendatud.

Kantselei juhataja palgaaste on seoses kantselei reorganiseerimise ja uue kantselei juhataja ametisse nimetamisega alates 1. jaanuarist 2004 muudetud ja viidud kooskõlla seadusega. Kantselei juhataja palgaaste on 27 alates 1.jaanuar 2004.a.
Personalijuhi ja vanemkordniku palgaastme muutmise osas peame Riigikontrolli ettepanekut põhjendatuks ja viime need ametipalgad vastavusse Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusega kohe pärast haldusdirektori puhkuse lõppemist.

2.3.4. arvamus, et kohtute raamatupidamise sise-eeskirjad vajavad täpsustamist ja päevakohastamist, on põhjendatud.

Vaatamata vananenud raamatupidamise sise-eeskirjadele on kohtute raamatupidamis-arvestuse korraldamisel ja majandustehingute kajastamisel lähtutud aruandeperioodil kehtivast seadusandlusest. Seadsime teadlikult riigi raamatupidamise üldeeskirja projektiga tegelemise primaarsemaks raamatupidamise sise-eeskirjade täiendamisele.
Kirjavahetustest, aruteludest ja püstitatud küsimustest-vastustest saime aru, et eeldatavasti hakkab üldeeskiri kehtima 1.jaanuarist 2004, ning raamatupidamisarvestus tuli esmalt viia vastavusse riigi raamatupidamise üldeeskirjaga olenemata täiendamist vajavatest raamatupidamise sise-eeskirjadest.
Kaasajastatud sise-eeskirja projekt on saadetud arvamuse saamiseks 12.detsembril 2003 Justiitsministeeriumi pearaamatupidaja E. Küünile ning käesoleval ajal on sise-eeskirja projekt täiendamisel.
Kohtu raamatupidamise sise-eeskirju on täiendatud eriti oluliste muudatuste osas haldusdirektori käskkirjadega:

nr 17 23.04.2004 „tegevuskulude edasiandmine";

nr 16 23.04.2004 „majandustehingute kajastamine Justiitsministeeriumi tulemusvaldkondadest tulenevatel tegevussuundadel".

2.3.5. arvamus, et deposiitide arvestuse registrit ei peeta vastavalt kehtestatud nõuetele, ei ole põhjendatud.

Kontrollaruande eelnõus viitab Riigikontroll, et deposiitide kohta tuleb pidada analüütilist arvestust vastavalt Justiitsministeeriumi kirjas 25.09.2003 nr. 1-2-33/11807 punkt 8 esitatud nõuetele s.t. *et oleks igal ajahetkel ja aruandekuupäeva seisuga võimalik tuvastada*

loetelu isikutest, kellele see rahasumma kuulub,
kellelt on see välja mõistetud,
kelle kasuks on see välja mõistetud,
mille eest on see välja mõistetud.

Selgitan, et ainult kohtunik suunab kohtuostuse/määrusega s.h. ka suulise määrusega kautsjonid ning sissemaksed kohtukulude katteks deposiitkontodele ja otsusest/määrusest selgub, **kellelt** on summa välja mõistetud.
Õigusemõistmise seisukohalt ei ole oluline, **kes** tasub kautsjoni…
Vt KrMS § 135 lg 2 Kautsjon on tõkendina makstav rahasumma, mille tasub kahtlustatav, süüdistatav või tema eest muu isik kohtu hoiuarvele.
Raamatupidamisarvestuses kajastub aga sama info nagu maksekorralduselgi s.t. info maksja kohta.
Ka kohtukulud makstakse otsuse/määruse alusel kohtu deposiiti.

Vt TsMS § 54 lg 1 Tunnistaja- ja eksperditasu, samuti paikvaatluse tegemise kulud, postikulud ja kutsete kättetoimetamise kulud tasub ette see pool, kes esitas taotluse, millega kulud kaasnevad. Kui taotluse on esitanud mõlemad pooled või kui tunnistajad ja eksperdid kutsutakse välja või paikvaatlus tehakse kohtu algatusel, tasuvad pooled kulud võrdselt.

Vt TsMS § 54 lg 3 Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud kulude katteks makstakse raha kohtu arvele.

Kelle kasuks nimetatud summa laekub, ilmneb alles menetluse käigus.
Deposiidis olevaid summasid kantakse kohtuotsuse/määruse alusel kas eksperdile, tunnistajale, maksjale tagasi, kohtu tuludesse vms.

Tartu Maakohtus on koostatud deposiitide kohta eraldi register.
Kohtusisese deposiitide inventeerimise tulemusena märgitakse registrisse asja number (mille alusel saab tuvastada kogu menetluse käiku kohtulahenditeregistris KOLA), kohtuniku nimi, maksja, selgitus, deposiidi jääk ning vastavalt riigikontrolli ettepanekule ka sissemaksmise kuupäev. Seega kõik reaalsed nõudmised on täidetud.

Alates 2002 aasta juulist (Tartu kohtute raamatupidamine liideti Tartu Ringkonnakohtu haldusosakonna koosseisu) antakse raamatupidamisest teave laekunud deposiitide kohta asja menetlevale kohtunikule ja nimetatud info kajastub kohtutoimikus.
Deposiitide nimekirjas on ka 2001. ja enne 2001.aastat laekunud summad, mille kohta ongi teada ainult sissemaksja. Ka asutusesisene inventuur ei ole andnud täiendavat informatsiooni ning nimetatud summad kantakse aegumistähtaja saabudes kohtu tuludesse.

2.3.6. arvamus, et puhkusereservi saldeerimine on vastuolus raamatupidamise hea tavaga, ei ole põhjendatud.

Vastavalt Rahandusministri 16.12.2003 määrusele nr 106 „2003.a majandusaasta aruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" § 2 alusel kajastati 2003 aasta aruandes puhkusereserv vastavalt Riigi raamatupidamise üldeeskirja §31 punktile 6 :
Kasutamata puhkusepäevade ja väljamaksmata puhkusetasude kohustust võib ümber hinnata iga kuu lõpus või üks kord aastas aruandeaasta lõpu seisuga. Puhkusetasu ja sellega seotud maksukohustuste korrigeerimine kontol 202010 kajastatakse lõppenud aruandeperioodi kuluna (vähenemine kulu vähenemisena).
Üldeeskiri, üldeeskirja raamatupidamiskannete näide 12 *„Puhkusetasude kohustuse korrigeerimine aasta lõpul (ÜE § 31, 54)"* ega kontoplaani kasutamise juhend ei reguleeri otseselt juhtu, kui puhkusetasud on ette makstud. Tõlgendasime, et puhkusereserv kajastatakse bilansi passivas summeerituna. Lähtusime ka olulisuse printsiibist (RPS §16 lg 4) s.t. väheolulisi objekte võib arvestada ja aruandes kajastada lihtsustatud viisil. Puhkusetasude saldeerimine ei mõjuta aruande kasutaja poolt aruande põhjal tehtavaid majandusotsuseid.
Tartu Maakohtu puhkusereserv seisuga 31.12.2004 oli 734278 krooni. Ettemakstud puhkusetasu oli kahele ametnikule: Maimu Laumetsale 8,83 ning Gätlin Ardelile 5,08 kalendripäeva eest. Väljamaksmata puhkusetasudele lisanduvad sotsiaal-ja töötuskindlustusmaks. Ettemakstud puhkusetasu 5269,85 krooni moodustab 0,71% kogu puhkusereservist.

2.3.7. arvamus, et kohtutäituritele tehtud ettemaksete õiguses puudub täielik kindlus, on põhjendatud.

Tartu Maakohus on inventeerinud ettemakseid kohtutäituritele vastavalt kehtivatele nõuetele (vt. Rahandusministri 16.detsembri 2003 määruse nr 106 §21 ja Riigi raamatupidamise üldeeskiri §52 lg 4 punkt 6).
On ilmnenud, et mõned kohtutäituritest (näiteks Jaanika Pajuste, Reet Rosenthal) esitavad ettemaksuarveid siis, kui ettemaksud ei kuulugi kohtule tagastamisele.
Kohtu raamatupidamises lähtutakse kohtu majandustehingute kajastamisel aga arvetel esitatud informatsioonist ja kajastatakse nimetatud arved ettemaksude kontol 103630.
On oluline vahe, kas esitatakse **kohtutäituri tasu ettemaksu** arved või **kohtutäituri tasu** arved. Esimesel juhul on kohtu raamatupidamise seisukohalt tegu ettemaksuarvetega, mis kajastatakse bilansi aktivas ja teisel juhul on tegu kuluarvetega, mis kajastatakse tulemiaruandes.

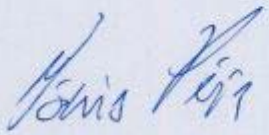
2.3.8. arvamus, et bilansivälise vara hulka on arvestatud vara, mille soetusmaksumus ületab sätestatud piiri, on põhjendatud.

2003 aasta sügisel ilmnes, et Tartu Halduskohtus on bilansiväline vara arvel (printer Minolta) summas 16569 krooni. Kuna inventeerimise käigus tuvastas inventuuri komisjon, et nimetatud printer on kasutuskõlbmatu (vt. inventeerimise komisjoni akt, mis on kinnitatud 23.10.2003), ei pidanud me otstarbekaks printerit tagasiulatuvalt lülitada põhivarade nimekirja.

2004 aastal on printer Minolta bilansivälise vara registrist välja arvatud.

Puustelli Mööblikeskuse arvel nr 220625 oli nõupidamislaua hinnaks 8053,49 ning raamatupidamises kajastati ta algselt bilansivälise varana.
Hiljem selgus, et nimetatud laua hinnale lisandub klaviatuurialuse hind 627,20 krooni, madala esiplaadi hind 1506,84 ning käibemaks ja transpordikulu. Parandasime laua maksumuse ja ekslikult kajastus ta bilansivälise varana. Viime parandused sisse 2004 aastal s.t. arvame bilansivälise vara registrist välja ning lisame põhivara nimekirja.

Lugupidamisega

Tõnis Piir
Tartu Ringkonnakohus
Haldusdirektor
50 979 16

Katrin Jakobson 7 500 646
katrin.jakobson@just.ee

Anne Ladva 7 500 645
anne.ladva@just.ee

EESTI VABARIIK
TARTU RINGKONNAKOHUS
HALDUSOSAKOND

Pr Kaie Karniol
Riigikontroll
Finantsauditi osakond
Narva mnt 11 a
15013 Tallinn

Teie 2004 nr

Meie 21.07 2004 Nr 2-6-8/1112

Täiendus Tartu Ringkonnakohtu
haldusosakonna kirjale
20.07.2004 Nr 2-6-8/1107.

Lugupeetud proua Karniol

Käesolevaga esitame täienduse kommentaaridele läbiviidud auditi kontrollaruande eelnõu osas.
Täiendame punkti 2.3.7 selgitust 19.07.2004 Justiitsministeeriumi vabakutsete ja õigusregistrite talituse referendi Monica Vürsti poolt Tartu Ringkonnakohtu finantstalituse juhataja Katrin Jakobsonile edastatud Justiitsministeeriumi seisukohaga kohtutäiturite ettemaksude osas.

Lugupidamisega

Tõnis Piir
Tartu Ringkonnakohus
Haldusdirektor
50 979 16

Lisa: Vastus Riigikontrolli kontrollaruandele kohtutäiturite osas 2 lehel.

Katrin Jakobson 7 500 646

Kalevi 1
50050 TARTU
Telefon 500 641
Faks 500 642
Koduleheküig www.tarturk.just.ee
E-post krista.tamm@just.ee
Reg.number 24043422

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 23.07.04 Reg nr 2-7.1-FA/04/9903

Vastus Riigikontrolli kontrollaruandele kohtutäiturite ettemaksude osas

Riigikontrolli 07.07.2004 arvamuse eelnõu punkt 2.3.7 käsitleb kohtutäituritele Tartu Maakohtu poolt tehtud ettemakseid, milles tuuakse välja puudusena asjaolu, et kohtutäiturid ei vasta saldoteadetele ja ettemaksu summad on suured. Riigikontroll teeb justiitsministrile ettepaneku järelevalve korras kontrollida arveldusi suuremaid ettemakseid omavate kohtutäituritega.

Vabakutsete ja õigusregistrite talitus, kes teostab järelevalvet kohtutäiturite ametitegevuse üle, on teadlik kontrollaruandes märgitud ettemaksu probleemidest Tartu Maakohtus.

2003. aasta korraliste järelevalvete käigus kontrolliti 2001. aastal toimunud tsiviiltäitereformi raames Justiitsministeeriumi poolt tasutud ettemaksu tagastamist. 2004. aasta korralise järelevalve käigus kontrollitakse kohtutelt ettemaksu võtmist ja tagastamist, kuna kohtud on ministeeriumi ise teavitanud koostöö probleemidest kohtutäituritega ja seda eelkõige saldovõrdluste osas.

Kohtu poolt tasutud ettemaksu kasutamise kontrollimiseks on vajalikud väga täpsed andmed kohtu raamatupidamisest, kuna kohtutäiturite ametialase arve käive on väga suur ja toimikute maht ei võimalda juhukontrolli alusel ettemaksu kasutamist vaadelda. Iga konkreetse ettemaksu summa kasutamise kontrollimiseks on eelkõige oluline täitedokumendi number, kuupäev ja võlgniku nimi, sest järelevalvet saab ettemaksu osas viia läbi ainult toimiku põhiselt koos ametialase arve vaatlemisega. Juhul, kui kohus tasub ettemaksu ainult kohtutäituri poolt väljastatud ettemaksuarvete alusel ja ei kajasta täitmisele suunatud täitedokumendi ja võlgniku andmeid oma raamatupidamises, siis on kontrolli läbiviimine üsna komplitseeritud. Kohtutäiturid ei märgi tihtilugu toimikusse ettemaksu summasid ja neil puudub eraldi arvestus kohtu ettemaksude kohta. Samuti laekuvad ettemaksud kohtutäituri büroo arvele, millele puudub järelevalveametnikul ligipääs. Järelevalve objektiks on ametialane arve, kuhu laekuvad **ainult** sissenõutud summad võlgnikelt ning millelt teostatakse väljamakseid sissenõudjatele. Nimetatud asjaolust tulenevalt on ettemaksu tagastamise kontrollimine oluliselt takistatud.

Kohtutel on võimalus suunata asju täitmisele ainult neile täituritele, kes ei nõua ettemaksu. Sellest on ka kohtuid kohtute asekantsleri poolt informeeritud ning soovitatud just sel viisil käituda. Kohus saadab otsuseid täitmisele kõikidele täituritele, et vältida kohtu ja sissenõudja rolli ühildumist. Lisaks sellele tasub kohus endiselt ettemaksu nõ tagantjärgi. Juhul, kui kohtutäitur ei nõua ettemaksu, kuid seejärel menetluse käigus tuvastab, et nõude rahuldamine kohtutäituri vahendusel ei ole võimalik (enne menetluse algatamist on nõue tasutud, võlgnik on surnud jne), siis saadetakse kohtule ettemaksu arve, mille kohus ka tasub, teades, et see summa jääb riigile tagasi laekumata. Ettemaks on oma olemuselt nõue sissenõudjalt, mis reeglina täidetakse enne menetluse algatamist (KTS § 24 lõige 1). Kuigi seadus võimaldab kohtutäituril anda sissenõudjale tähtaja ettemaksu tasumiseks ja selle tasumata jätmisel võib kohtutäitur menetluse peatada, ei anta kohtule tähtaegu, vaid ettemaksu nõutakse ainult juhul, kui menetluse käigus on selgunud, et nõude rahuldamine ei ole võimalik. Taoline ettemaksu tasumise praktika on kohtus tavaline. Kuigi on arusaadav, et kohtutäitur soovib tehtud täitekulude hüvitamist, siis tuleks ettemaksu nõuda kas kohe menetluse algatamisel või nõuda kohtult täitekulu otsuse alusel kulude hüvitamist. Täitemenetluse seadustikust tulenevalt peavad täitekulud olema dokumentaalselt tõendatavad, siis sel juhul oleks võimalik vajadusel ka kontrollida, et tehtud kulutused on põhjendatud. Samas on vaieldav, kas sissenõudja on kohustatud kulud hüvitama, kuivõrd seaduse kohaselt on kohustatud isikuks võlgnik. Kui aga nõuet ei täideta täitemenetluse käigus, siis ei ole võimalik nõuda ka täitekulude hüvitamist kohtuotsuses märgitud isikult, samale seisukohale on asunud ka Riigikohus oma 10. juuni 2003 määruses 3-2-1-78-03: „Seadusest ei tulene võlgniku kohustus kanda täitemenetluse kulusid ja maksta kohtutäituri tasu, kui ta on nõude täitnud enne kohtutäituri poolt võlgniku suhtes esimese täitetoimingu tegemist.". Ministeerium plaanib täitekulude osas sisse viia vastavad muudatussätted täitemenetluse seadustikku olukorra lahendamiseks.

KTS § 24 lõike 4 kohaselt, kui kohtutäituri tasu on võlgnikult täielikult sisse nõutud, tagastab kohtutäitur sissenõudjale ettemaksu. Paraku puudub seaduses tähtaeg ettemaksu tagastamiseks, küll on aga see sätestatud justiitsministri 27.02.2001 määruse nr 24 „Kohtutäituri ametitegevuse ja selle üle järelevalve teostamise kord" § 4 lõikes 3, mille kohaselt tuleb ettemaks tagastada viie tööpäeva jooksul arvates kohtutäituri tasu või täitekulude täielikust sissenõudmisest võlgnikult. Paraku leiavad paljud kohtutäiturid,

et tegemist on antud juhul seadust laiendava normiga (*praeter legem* määrus). Kuigi kohus ei ole selles osas oma seisukohta võtnud, on ministeeriumis ettevalmistatud seaduse muudatuse eelnõu, millega viiakse sisse ka kohtutäituri seaduse vastavasse sättesse ettemaksu tagastamise tähtaeg.

Tõhusaks kontrolli läbiviimiseks küsivad järelevalvet teostavad isikud Tartu Maakohtult enne korralist järelevalve andmed tasutud ettemaksude ja nendega seotud nõuete kohta. Järelevalve periood algab augustis ja kestab kuni novembrini. Kohtutäitureid on kontrollaruandest nende osas teavitatud ning selgitatud, et sel aastal kontrollitakse muuhulgas kohtutelt ettemaksude võtmist ja summade tagastamist.